

A Kaufmann És A Kandel Rokonság

Ez a kép Nagykárolyban, az udvarunkon készült, a kisebbik nővérem [Kaufmann Margit] fényképezett. A bal szélső Anci nővérem, mellette egy unokatestvérem, Kandel Rózsika [Taub Imréné], azután Gizella néni [Kandel Móriczné], az anyja Rózsikának, mellette áll Taub Saci [Sándor], Rózsikának a fia, majd Manyi nővérem, anyu [Kaufmann Róza] és én. Az édesapámnak volt egy csomó testvére. Egyik volt Gizella néni, Kandel Móriczné. Ő Ceglédre ment férjhez, nagyon jóban voltunk velük. Négy lánya volt: Rózsika, Kati, Magdi és Boris, az [utóbbi] Dunapentelén volt férjnél. Rózsika, Taub Imréné volt a legidősebb. Taubék [Alsó]Szoporon laktak, az Szilágy megyében van [ma Supuru de Jos, Szatmár megyéhez tartozik], ők malmosok voltak. Taubék hárman voltak testvérek: Taub Imre, Taub Miska és Taub Endre, Endre volt a legkisebbik. Taub Imrének tehát Kandel Rózsika volt a felesége, az ő fiuk volt Saci, aki visszajött a [II. világ]háború után Szoporra, de öngyilkos lett. Elvitték szegényt a Securitatéra, merthogy olyan gazdag ember volt, egy csomót örökölt, ott nagyon megverték, és miután kiengedték, öngyilkos lett. Az édesanyám, Rózsika Máramarosszigeten született 1885-ben. Anyunak volt négy elemije, hat felsőbb leányiskolája, és utána egy évre kiküldték Bécsbe egy iskolába, 'Hochschule' [felső iskola] vagy mi volt, hogy tanulja a nyelvet. Az akkor nagy dolog volt! Anyukám perfekt beszélt németül és magyarul, de románul nem bírt megtanulni. Egy jóság volt, csupa szív. Ha valaki elkért tőle valamit, azt odaadta. Nem számított, hogy aztán nekünk nem lesz, mindenkinek adott. Habár nem voltunk gazdagok, mert már le voltunk szegényedve, de olyan nem volt, hogy valaki bejöjjön hozzánk, és ne kapjon enni, vagy nem tudom, mit. Régebben úgy volt, hogy a fodrásznő ment mindennap haza a nőkhöz, és csinálta a frizurákat. Anyuhoz is járt mindennap egy fodrásznő, úgy hívták, hogy Goldberger Lilike, s mi gyerekek úgy csúfoltuk, Goldberger Dilike. Akkor még hosszú haja volt anyunak, és azt be kellett fonni, és kontyba rakni, mikor hogy. A két ablak, ami látszik, az volt a hálószoba ablaka. Lila hálószobánk volt, halványlila, vastag selymes anyagból volt a két függöny, az ágytakaró, minden. Gyönyörű volt! Három szobánk volt, konyha és fürdőszobahely. A fürdőszoba nem volt felszerelve, de aztán csináltatott szegény anyu egy nagy kádat bádognál, és mellette volt egy kicsi kazánszerűség, ott melegítettük a vizet fával. Az udvar másik oldalán, az üzletek után voltak a faskamrák, mindegyik üzletnek volt egy faskamrája. Utána volt egy kárpitós műhely, mely felett volt a szénpad [szénapadlás], a szénapadnak az oldalában volt a klozet, a két sötét vécé, ahol

nem volt se ablak, semmi, de volt villany. Csak vécégödör, pöcegödör volt benne, mindig jöttek, ürítették, na de nem gyakran, és fából voltak a széles ülők. Aztán anyu megcsináltatta cementből a gödröt, de hogy miért? Mi is oda jártunk, mert nem volt rendes vécénk. És aztán az már nagy szó volt, amikor anyu oda előre csináltatott egy másik külön vécét, az már világosabb volt. Azon az oldalon volt még a cselédlakás, cselédszoba és a műhelyek. A műhelyek után volt a mi konyhánk meg a spájz, és jött aztán a fényképészeti műterem, ahol a kisebbik nővérem dolgozott. A műteremnek egy óriási nagy üvegfala volt. Ez eredetileg az üzletnek a vége volt, a fényképész, aki odajött alakította át műteremmé. Két pincéje volt az üzletnek, de nem volt a két pince egyben, és betonozva voltak, nem földesek. Egy pince elöl és egy pince hátul, ahol lett a műteremnek a sötétkamrája, az alatt is volt egy pince.